

ΚΩΣΤΑΣ Ε. ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑΣ

Περνᾷ ὁ χρόνος σέρνοντας ὅλους μας πρὸς τὴν ἔξοδό μας ἀπὸ τὸ κόσμο αὐτό. Καὶ καθὼς μᾶς σέρνει, ἄλλοτε βίαια κι ἄλλοτε ἀπαλά, αἰσθανόμαστε ν' ἀφήνουμε πίσω μας τὰ ἴχνη τῆς ὑπαρξῆς μας, μνήμες λαμπερές, μνήμες σκοτεινές. Καὶ ἀπὸ τὶς μνήμες αὐτὲς ἀναδίδεται κάθε τόσο, ἰδίως τὰ καλοκαίρια μας, ἓνα μεθυστικὸ ἄρωμα νοσταλγίας. Τὸ εἰσπνέουμε, τὸ ζοῦμε ξαναζώντας τὰ λείψανα αὐτὰ τοῦ παρελθόντος μας, καὶ σπάνια ἀποροῦμε, πῶς καὶ γιατί διαθέτει ὁ ἄνθρωπος αὐτὴ τὴν, συχνὰ ὀδυνηρὴ, μνήμη τῆς ἀναπόλησης ποὺ τοῦ γεινᾷ τὸν διακριτικὸ πόνο τῆς νοσταλγίας.

Εὐτυχεῖς οἱ ἄνθρωποι ποὺ νοσταλγοῦν – διότι νοσταλγοῦν τὰ φωτεινά, τὰ ὁμορφα, τὰ γοητευτικὰ καὶ μεθυστικὰ τοῦ παρελθόντος τους. Εὐτυχεῖς κι ἐκεῖνοι ποὺ δὲν νοσταλγοῦν, διότι ὁ βίος τους, φαίνεται, τοὺς σκοτεῖνιαζε διαρκῶς τὴν ὑπαρξὴ καὶ προτιμοῦν νὰ ζοῦν τὴν κάθε στιγμὴ – νὰ ζοῦν καὶ νὰ προσδοκοῦν νὰ ἔλθουν καὶ γι' αὐτοὺς μέρες φωτεινὲς κι εὐτυχισμένες.

Ὡστόσο, μέσα βαθιά μας, ἀνακύπτει μιὰ ἀπορία σκοτεινὴ: γιατί πλαστήκαμε νὰ νοσταλγοῦμε; Δὲν ἀρκεῖ ἡ μνήμη, ποὺ κάποτε λειτουργεῖ ὀλέθρια γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον μας; Γιατί ἡ μνήμη αὐτὴ κατηφορίζει πρὸς τὴν καρδιά μας καὶ ξυπνᾷ τὴ νοσταλγία, καὶ χορηγεῖ τὰ ὑλικά τῆς ἀναπόλησης – μιᾶς ἀναπόλησης ποὺ μὲ τὴ νοσταλγία παλεύει νὰ φέρει πίσω τὸ παρελθὸν στὸ παρόν;

Ἔτσι, τaráζεται ὁ γραμμικὸς χαρακτήρας τοῦ χρόνου μας καὶ ὁ βίος μας ὀλόκληρος συντίθεται καὶ ἀνασυντίθεται, τὸ παρελθόν, μὲ τὴν ἐξουσία τῆς νοσταλγίας, ἐπανέρχεται στὸ παρόν, μετασχηματίζεται στὸ βάθος τῆς ὑπαρξῆς μας σὲ ἀναβίωμα καὶ περιπλέκει τὴν ζωὴ μας – ποὺ ἡ ὀδύνη τοῦ ἐπιγείου θανάτου δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ γαληνεύει καὶ νὰ χαρεῖ τὴν ζωὴ ποὺ τῆς δόθηκε.

Αὐτὴ ἡ ἀπορία, ἡ ψαύση τοῦ μυστηρίου τῆς νοσταλγίας γίνεται ἐντονότερη στὰ ἑλληνικὰ καλοκαίρια ἀπὸ ὅπου περνᾷ διαδοχικὰ ὁ Ἕλληνας, περνᾷ καὶ φεύγει μὲ μιὰ συχνὰ συγκλονιστικὴ σὲ ἐμβιώσεις, ἐμπειρίες, περιπέτειες συγκομιδῇ. Ἐτοῦτῃ τὴν μυστηριώδη συγκομιδὴ ἀναζωογονεῖ ἡ μνήμη καὶ

ἀναδίδεται ἀπὸ τὴν μυχὸ τῆς καρδιᾶς μας ἡ νοσταλγία: καλοκαίρια τῆς θάλασσας, καλοκαίρια τῶν δασῶν, καλοκαίρια τοῦ ταξιδιοῦ, τῆς ξεγνοιασιᾶς, τῆς ἀγάπης – ἀνοίγματα στὴν πίεση τῆς καθημερινότητος, ἀπολαύσεις ὀνειρεμένες, χαρὲς διακριτικές, μιὰ λικνιστικὴ χαλάρωση τοῦ ἀνθρώπου – καὶ κατόπι, ἐτοῦτο τὸ πονεμένο, τὸ ἐκστατικό, τὸ γεμάτο πάθος ἀναπόλησης ἀναδίπλωμα τῶν ἐμβιώσεων μὲ τὴν ἰσχὺν τῆς νοσταλγίας. Κι ὅσο τὰ χρόνια περνοῦν, τόσο καὶ πιὸ πλούσια, πιὸ δυναμικὴ, ἀπαιτητικὴ, κάποτε τυραννικὴ, ἀναθάλλει ἡ νοσταλγία παλεύοντας ἐπίμονα νὰ μεταμορφώσῃ τὸ παρελθὸν καὶ νὰ τὸ ἀναδείξῃ ἰσχυρότερο, ἀπαιτητικότερο ἀπὸ τὸ παρόν. Εἶναι τότε πὺν ἔχεις ζήσει πολλά, καὶ πὺν σοῦ ἀπομένουν νὰ ζήσει λίγα.

Κατακλύζεται ἡ ὕπαρξη τότε ὁλόκληρη, σῶμα, καρδιά, καὶ νοῦς, ἀπὸ τὸ μεθυστικὸ ἄρωμα τῆς νοσταλγίας. Ψάνεις μέσα στὸν μυχὸ τῆς μνήμης σου τὸ παρελθὸν σου, τὸ ἀναβιώνεις καὶ τὸ ραντίζεις μὲ τὸ μαγικὸ νερὸ τῆς νοσταλγίας. Παλεύεις νὰ κατανοήσῃς τότε, ποιὸς εἶσαι, τί εἶσαι, πόσο ὁ χρόνος σὲ μεταμορφώνει σὲ ἄθυρμά του καὶ πόσο ἐσὺ ἀντιστέκεσαι νοσταλγώντας. Ἡ νοσταλγία εἶναι ἡ ἐξουσία τοῦ παρελθόντος, ὁ θησαυρὸς τῆς μνήμης.